

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 6Co/25/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5115227010
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Yvetta Dzugasová
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2017:5115227010.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Yvetty Dzugasovej, sudcov JUDr. Jany Urbanovej a Mgr. Zuzany Hartelovej, v právnej veci žalobkyne: Ing. S. J. U., nar. X.X.XXXX, bytom M., R.. XX, zastúpená spoločnosťou Advokátska kancelária Kadura a spol., so sídlom M., Ul. N.. XX, proti žalovaným: 1/ Mgr. J. J., nar. XX.X.XXXX, bytom M., J. Q.. č. XX, 2/ J. J., nar. XX.X.XXXX, bytom W. č. XXX, obaja zastúpení advokátom Mgr. Tomášom Balážom, so sídlom M., T. č. X, o neplatnosť právneho úkonu, v konaní o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Žilina č. k. 8C/414/2015-50 zo dňa 6. júna 2016, takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Žilina č. k. 8C/414/2015-50 zo dňa 6. júna 2016 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom zamietol podľa § 80 písm. c/ žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu. Žalovaným 1/ a 2/ nepriznal náhradu trov konania.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na navrhovanom určení, lebo podľa skutkového stavu zisteného ku dňu rozhodnutia súdu došlo k zvráteniu faktických následkov žalovaného prevodu obchodného podielu v spoločnosti SCAFF-REAL, s.r.o., zo žalovaného 1/ na žalovanú 2/, keďže žalovaný 1/ je od 19.1.2016 výlučným spoločníkom tejto spoločnosti. Pre rozhodnutie súdu je pritom podstatný skutkový stav existujúci v čase rozhodnutia súdu vo veci samej. Navrhované určenie by v čase rozhodnutia súdu ani nebolo možné zapísať do obchodného, resp. iného verejného registra tak, aby v danom čase samotné malo obsahový význam. Okresný súd zdôraznil, že právo nepostihuje hypotetické správanie osôb, ale poskytuje právnu ochranu proti konkrétnemu právom predvídanému správaniu účastníkov právnych vzťahov, preto na uvedenom nič nemení ani hypotetická možnosť ďalšieho obdobného správania. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Proti rozsudku okresného súdu podala v zákonnej lehote odvolanie žalobkyňa, ktorá sa domáhala jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Aj napriek tomu, že v priebehu konania došlo k zmene skutkových okolností, je dôvodné o návrhu rozhodnúť meritórne, pretože žalovaní svojím konaním, kedy došlo k prevodu obchodného podielu zo žalovanej 2/ na žalovaného 1/ porušili súdny zákaz nakladať s predmetným obchodným podielom. Tvrdila, že protiprávny stav, ktorý žalovaní nastolili tým, že žalovaný 1/ previedol podiel v spoločnosti, ktorý je predmetom bezpodielového spoluvlastníctva, na žalovanú 2/, nie je možné napraviť, resp. odstrániť iným protiprávnym úkonom, ktorým je spätný prevod obchodného podielu v priamom rozpore s nariadeným a vykonateľným predbežným opatrením. Ďalej odvolateľka namietala, že jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, keďže podaním zo dňa 3.6.2016 žiadala odročiť pojednávanie a súd aj napriek tomu dňa 6.6.2016 meritórne rozhodol.

4. Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení k podanému odvolaniu žiadali napadnuté rozhodnutie potvrdiť. Vyjadrili presvedčenie, že konanie žalobkyne je účelové bez reálneho záujmu o výsledok sporu.

5. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), preskúmal rozsudok okresného súdu v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 379 CSP a bez nariadenia pojednávania podľa ustanovenia § 385 ods. 1 CSP a contrario toto rozhodnutie v zmysle § 389 ods. 1 písm. c/ CSP zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

6. V posudzovanej veci sa žalobkyňa žalobou podanou podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, doručenou okresnému súdu dňa 3.9.2015, domáhala určenia neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu v označenej spoločnosti. Poukazovala na fakt, že so žalovaným 1/ uzavrela dňa 4.10.2008 manželstvo, v priebehu ktorého nadobudli do bezpodielového spoluvlastníctva obchodný podiel v spoločnosti SCAFF-REAL, s.r.o. Dňa 9.4.2015 uzavrel žalovaný 1/ zmluvu, ktorou svoj obchodný podiel v spoločnosti SCAFF-REAL, s.r.o. previedol na žalovanú 2 / (svoju matku). Žalobkyňa argumentovala tým, že obchodný podiel je súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov a vzťahuje sa naň ustanovenie § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže prevod obchodného podielu sa vymyká z kategórie bežných vecí. Žalobkyňa ako manželka s prevodom obchodného podielu nesúhlasila, dozvedela sa o ňom až z výpisu z obchodného registra. Aktuálne prebieha konanie o rozvod manželstva žalobkyne a žalovaného 1/, ktoré však nie je ukončené. V zmysle rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo 11/2007 je zmluva o prevode obchodného podielu uzavretá bez súhlasu druhého manžela neplatná. Podľa výpisu z obchodného registra zo dňa 3.9.2015, predloženého v súvislosti s podanou žalobou, boli spoločníkmi v spoločnosti SCAFF-REAL, s.r.o. J. J. a J. J.. K žalobe bola pripojená aj zmluva o prevode obchodného podielu zo dňa 9.4.2015.

7. Na pojednávaní žalovaní 1/ a 2/ deklarovali skutočnosť, že tu došlo k spätnému prevodu obchodného podielu na žalovaného 1/, z ktorého dôvodu tu nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení, s čím sa napokon stotožnil aj okresný súd v napadnutom rozsudku. Žalovaná v konaní pred súdom prvej inštancie namietala, že uvádzaný tzv. spätný prevod obchodného podielu je neplatný, pretože bol realizovaný v rozpore s nariadeným predbežným opatrením.

8. Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. (aktuálne § 137 písm. c/ CSP), musí byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, a či snád len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Naliehavý právny záujem je spravidla daný v prípade, ak by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené alebo ak by sa bez tohto určenia stalo jeho právne postavenie neistým (porovnaj R 17/1972). Za nedovolenú možno považovať určovaciu žalobu, pokiaľ neslúži potrebám praktického života, ale len k zbytočnému rozmnožovaniu sporov; ak však určovacia žaloba vytvára pevný právny základ pre právny vzťah účastníkov sporu, je prípustná aj napriek tomu, že je možná (prípadne) i iná žaloba (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 40/1996).

9. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (odstraňuje neistotu vzťahu účastníkov konania alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie).

10. Právny úkon, ktorý má vadu majúcu za následok jeho tzv. relatívnu neplatnosť v zmysle ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, sa považuje za platný (so všetkými právnymi dôsledkami z neho vyplývajúcimi), pokiaľ ten, na ochranu ktorého je dôvod neplatnosti právneho úkonu určený (oprávnená osoba), sa neplatnosti nedovolá. Ak sa oprávnená osoba relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovolá, je právny úkon neplatný od svojho začiatku (ex tunc). To napríklad platí i tam, kde na základe tohto relatívne neplatného právneho úkonu vzniklo vkladom do katastra nehnuteľností vecné právo. Relatívnej neplatnosti sa treba dovolať. Pri dovolaní sa neplatnosti ide o jednostranný právny úkon, ktorý sa musí adresovať druhému účastníkovi právneho úkonu, resp. všetkým účastníkom právneho úkonu, ak ten, kto sa dovoláva relatívnej neplatnosti právneho úkonu, nie je účastníkom tohto právneho úkonu. Dôjdením dovolania sa neplatnosti ostatným účastníkom právneho úkonu sa končí relatívna neplatnosť právneho úkonu a nastáva neplatnosť, ktorú svojimi účinkami možno prirovnať k absolútnej neplatnosti. Zákon pre to, aby nastali účinky tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu neustanovuje žiadnu formu

dovolania sa tejto neplatnosti. Možno tak urobiť i žalobou (vzájomnou žalobou) podanou na súde alebo námietkou v rámci obrany proti uplatnenému právu (nároku) v konaní pred súdom. Otázkou relatívnej neplatnosti je možné v občianskom súdnom konaní vždy riešiť ako otázku predbežnú. Bez dovolania sa relatívnej neplatnosti je právny úkon platný a súd či iný orgán právnej ochrany bez tohto jednostranného právneho úkonu nemôže z úradnej povinnosti prihliadnuť na relatívnu neplatnosť (napríklad správa katastra je zásadne povinná, ak niet dovolania sa relatívnej neplatnosti, povoliť vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, alebo obchodný register zapíše údaje do obchodného registra bez ohľadu na to, že právny úkon je relatívne neplatný).

11. Vo všetkých prípadoch neplatnosti právnych úkonov, ktoré nie sú uvedené v ustanovení § 40a Občianskeho zákonníka, ide o absolútnu neplatnosť. Absolútna neplatnosť právnych úkonov vyjadruje verejný záujem, pričom za rozlišovacie kritérium absolútnej a relatívnej neplatnosti možno označiť charakter chránených záujmov a ich intenzitu spojenú s primeranosťou aplikácie právnych noriem, ktoré tieto záujmy vyjadrujú. Pre absolútnu neplatnosť právnych úkonov podľa platnej právnej úpravy je pritom charakteristické, že nastáva priamo zo zákona (ex lege), pôsobí od počiatku (ex tunc) a súd na ňu prihliada z úradnej povinnosti (ex offio). Absolútna neplatnosť zároveň vylučuje možnosť ratihabície či konvalidácie vadného právneho úkonu, nepremlčuje sa a bez akéhokoľvek časového obmedzenia sa jej môže dovoliť každý, pretože táto neplatnosť pôsobí voči všetkým (erga omnes). Absolútnej neplatnosti právneho úkonu sa môže dovoliť dokonca aj ten, kto ju sám spôsobil. Takto koncipovaná absolútna neplatnosť právnych úkonov je mimoriadne závažným zásahom do právnych vzťahov jednotlivcov realizovaných na základe ich zmluvnej slobody a z viacerých hľadísk odporuje zásadám právnej istoty, ochrany dobrej viery, nadobudnutých práv a legitímnych očakávaní.

12. Predmetom sporu je nepochybne určenie neplatnosti právneho úkonu podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na ktorú nemôže súd prihliadať ex offio, pretože v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka ide o tzv. relatívnu neplatnosť. Pokiaľ by sa žalobkyňa tohto práva nedovolala vo všeobecnej premičacej dobe (teda nepodala by žalobu ako relevantný právny nástroj na zvrátenie účinkov dotknutého právneho aktu), sporná zmluva o prevode obchodného podielu by musela byť posúdená ako právne perfektná a nesúhlas manželky s jej uzavretím by nemohol súd v prípadnom inom súdnom konaní zobrať na zreteľ. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti vyplýval z narušeného právneho postavenia žalobkyne, ktorá ako manželka nedisponovala a ani nedisponuje iným právnym nástrojom, ktorý by jej umožnil zrušiť dôsledky tvrdeného protiprávneho konania žalovaných. V duchu uvedeného bol preto krajský súd presvedčený, že v čase podania žaloby tu bol jednoznačne daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení, a teda zvolený procesný spôsob ochrany práv žalobkyne bol plne legitímny.

13. Vzhľadom na myšlienkový postup okresného súdu, ktorý založil svoje rozhodnutie na úsudku, že žalovaní realizovaním spätného prevodu obchodného podielu dosiahli reparáciu stavu vedúceho k podaniu žaloby, odvolací súd zameral svoju pozornosť na preskúmanie správnosti daného záveru. Dospel pritom k presvedčeniu, že súd prvej inštancie neposúdil vec po právnej stránke správne, čo bolo dôvodom pre zrušenie rozhodnutia. Ak by v priebehu konania malo dôjsť k zániku dôvodu pre podanie žaloby, súd je vždy povinný skúmať, či táto okolnosť spĺňa všetky zákonné kritériá tak, aby mohla vyvolať právne účinky. Právny úkon, ktorý mal z pohľadu okresného súdu viesť k odstráneniu podstaty sporu, mohol byť zohľadnený len za situácie, ak je právom aprobovaný.

14. Z právoplatného rozhodnutia Okresného súdu Žilina č. k. 4C/321/2015-27 zo dňa 28.7.2015, na ktoré poukazovala žalobkyňa už v konaní pred súdom prvej inštancie, zjavne vyplýva, že žalovanej 2/, ktorá nadobudla obchodný podiel zmluvou zo dňa 9.4.2015, bolo zakázané prevádzať obchodný podiel. Pokiaľ tak následne učinila, treba považovať daný právny úkon za absolútne neplatný, na ktorú okolnosť musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Pokiaľ sa žalovaní snažili v spore prezentovať názor, že tu nie je daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení z dôvodu tzv. spätného prevodu, krajský súd túto argumentáciu neprijal, pretože vychádzala z protiprávneho, a teda neplatného právneho úkonu. Na neplatnosť uvedeného úkonu by musel súd prihliadať v akomkoľvek súdnom konaní (napr. aj v konaní o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva), a preto treba vychádzať z predpokladu, že doposiaľ trvajú účinky zmluvy o prevode obchodného podielu zo dňa 9.4.2015 na žalovanú 2/. Na tom nič nemení skutočnosť, že spätný prevod obchodného podielu bol zapísaný do obchodného registra, ktorá skutočnosť nijako nereparuje vadnosť daného úkonu.

15. Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na porušenie jej procesných práv v súvislosti so žiadosťou o odročenie pojednávania, táto argumentácia nebola opodstatnená, pretože odročenie pojednávania bolo prípustné len pri existencii vážneho dôvodu (§ 101 ods. 2 O.s.p.).

16. Krajský súd na základe uvedeného zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil na ďalšie konanie, v ktorom bude nevyhnutné na základe procesných návrhov strán posúdiť predmet sporu v zmysle tvrdeného porušenia práva žalobkyne. Vzhľadom na správanie sa žalovaných bude vhodné príslušnými procesnými nástrojmi zisťovať možnosti pre uzavretie súdneho zmleru.

17. Rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 za, 0 proti.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1 a 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania ustanovených v § 127 ods. 1 CSP (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpísania) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).